

ST·OLAV

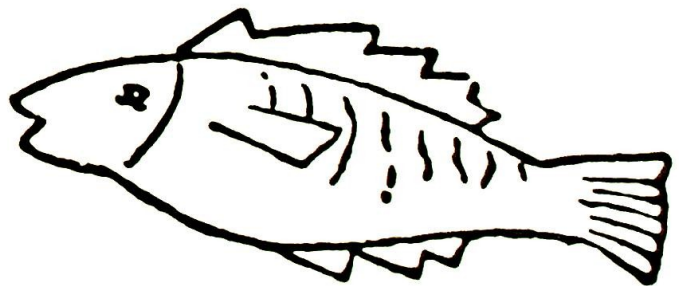
K A T O L S K T I D S S K R I F T

NR. 5

92. ÅRGANG

3. MARS

1980

System eller historisk utvikling?

Av Rainat Carls S. J.

Er det mulig å systematisere den kristne tro? Det har i hvert fall vært nødvendig å understreke den overfor omgivelsene. Allerede tidlig i kristendommens historie forsøkte man å sette dens idéinnhold inn i en større ramme ut i fra den betraktning at evangeliet gjaldt alt det som var skapt. Ut fra det er det ikke langt til at den kristne tro blir en slags vitenskap som er underkastet systematikens lover. Augustinus og Thomas Aquinas er navn som står i fokus i den forbindelse. Den svenske jesuitt dr. Rainar Carls belyser ut i fra Leo XIII's encyklika *Aeterni Patris* denne problematikken og viser hvordan selv systemet er utsatt for idéhistoriens periodiske svingninger.

Oppfattelsen av at den katolske kirkes offisielle filosofi er det thomistiske system støtter seg frem for alt på pave Lao XIII's encyklika *Aeterni Patris*. Den ble utgitt for 100 år siden, nemlig den 4. august 1879.

Leo XII var i aller første begynnelse av sitt pontifikat (1878—1903) ivrig etter å fornye den filosofiske undervisning i de kirkelige akademier i den hellige Thomas Aquinas' ånd. Encyklika'ens hovedhensikt var å gjenopprette de kirkelige vitenskaper på et fast grunnlag etter mange års dekadense og uensartethet. Dette mål kommer Leo XIII i mange senere dokumenter flere ganger tilbake til ved å henvise til «*Aeterni Patris*».

Samtidig som encyklika'en ble utgitt, ble det foretatt en rekke delvis meget omdiskuterte universitetspolitiske tiltak. Hensikten med dem var å sikre den thomistiske filosofi den avgjørende stilling, som encyklika'en propaganderte for. Alle ikke-thomistiske professorer ved høyskolene i Roma ble erstattet med thomister. Ved det katolske universitet i Louvain opprettet man en lærestol og senere et institutt for thomistisk filosofi. Det romerske *Academia Romana di San Tommaso d'Aquino* ble

reorganisert, og Leo XIII lot også trykke en ny kritisk Thomasutgave, den såkalte «Leonina».

Men Leo XIII var interessert i meget mere enn en ytre kirkepolitisk tilstramning. Han var nemlig overbevist om at den Hl. Thomas' filosofiske idéer skulle kunne føre med seg en fornyelse av det offentlige livet. Likeledes håpet Leo XIII på at den vitenskapelige utvikling og de tekniske fremskritt skulle kunne foregå på en mer menneskelig måte, hvis de ble satt inn i en større sammenheng.

Likewise begynte man så smått og under hard motstand fra kirkens ledelse å anvende den historiske betraktningmåte også på bibelfortolkningen. Noe som var skjedd innenfor den protestantiske bibelforskning langt tidligere. På denne måten vaktet en ny interesse for bibelen som munnet ut i bibelbevegelsen. Uten alle disse forandringer ville Det Annet Vatikan-konsil ikke ha vært mulig. På denne måten medførte tilbakegangen til historien, som det understrekes i «*Aeterni Patros*», for Thomas' vedkommende en ny levendegjørelse og foryngelse for hele det kirkelige vitenskapsområde, selv om dette til en viss grad skjedde mot rundskrivelsens opprinnelige hensikt.

Fra Thomisme til Nythomisme.

Bedømmer man encyklikaens høye forventninger så forstår man hvorfor de ikke kunne innfries. Ikke en eneste trofast tilhenger av den thomistiske filosofi ville i dag kunne slutte seg til Leo XIII's forhåpninger om at en gjenoppdagelse av den thomistiske tankegang skulle kunne bidra til viktige forandringer i samfunnspolitiske oppfattelser, samt i det kulturelle og vitenskapelige liv. Hva rundskrivelsen alt for lite tar hensyn til er den historiske faktor i enhver idéutvik-

Thomas Aquinas, middelalderens store systembygger.

ling. Den blotte og bare forkynnelse av nokså riktige sannhetsutsagn og prinsipper får en meget liten effekt hvis det almene idéklima og det historiske miljø kommer i konflikt, og hvis de fremstilles til aktuell viten og erfaring i en nokså vanskelig og svært tilgjengelig terminologi. Samtidig skulle man i dag hundre år etter «*Aeterni Patros*» kunne henvise til at den thomisme som rundskrivelsen krever, er en meget tidsbundet tolkning av den hellige Thomas' læresetninger som på mange måter overhodet ikke motsvarer Thomas' egentlige hensikt.

At Leo XIII's program ikke er gjennomførlig fremgår tydelig om man nærmere gransker den senere dialog mellom naturvitenskapen og den kirkelige filosofi. Den vitenskapelige og tenkniske utvikling har gått sine egne veier og har ikke fått noen nevneverdig hjelp fra den thomistiske filosofi. Feilen lå meget ofte hos de

som innenfor kirken holdt på denne filosofi. I stedet for at man nøye studerte de nye oppdagelser for eventuelt å kunne sette dem i forbindelse med Kirkens offisielle filosofi. Leo XIII's encyklika og øvrige tiltak i forbindelse med den, innebar noe helt nytt innenfor den katolske kirke. Naturligvis hadde også tidligere paver fra tid til annen påpekt den thomistiske filosofis overlegenhet. Men noen offisiell katolsk filosofi eksisterte ikke. Gjennom Leo XIII derimot hadde den thomistiske filosofi fått en enestående stilling, selv om den heller ikke i *Aeterni Patris* ble utnevnt til kirkens «offisielle filosofi».

Heller ikke i middelalderen eksisterte det noen sammenfattende kirkelig filosofi, men flere konkurrerende systemer. Enkelte teologer som Albertus Magnus, Thomas av Aquino, Bonaventura, Johannes Duns Scotus m. fl. hadde utformet en rekke filosofiske læresystemer eller utgått fra slike i sine filosofiske arbeider. De fleste av dem var blitt ansett for å være i overensstemmelse med den katolske tro. Kun i noen enkelte tilfeller hadde de kirkelige autoriteter forkastet visse filosofiske idéer. Vanligvis ble de filosofiske systemer betraktet mere eller mindre som en hjelp og et verktøy for å undersøke de almenmenneskelige problemer og for å legge et fornuftig grunnlag som den teologiske refleksjon senere kunne bygge videre på.

Helhetsbildet av menneskets intellektuelle virksomhet både hva de almenmenneskelige spørsmål og den teologiske refleksjon angår, brøt sammen etter middelalderens overgang i renessansen. I den reformatoriske teologi ble troens liv mere eller mindre gjort uavhengig fra den av synden fordervede menneskelige fornuft. I løpet av sekstenhundretallet utvikles dessuten det ene filosofiske system etter det andre uten egentlig forbindelse med den kristne tro. Hver av disse systemer som ble oppfunnet av Descartes, Spinoza, Leibnitz, Wolff, Kant, Fichte, Hegel m. fl. ble ofte ansett for å være det eneste altomfattende svar på alle menneske-

hetens problemer. Samtidig ble mange kristne teologer fascinert av disse på hverandre følgende læresystemer. På den måte ble den teologiske tenkning ofte bare et tillegg til et meget spesielt metafysisk læresystem.

I løpet av det nittende århundre begynte man til sist å tvile på de store systemers gyldighet og gjennomskuet deres tilknytning til den tid, hvor de var oppstått. I mange tilfelle skiltes troen fra fornuften og ble bare en følelsesak, idet en rekke skeptiske, relativistiske og positivistiske tanker bestemte den almene tankegang. Derfor forsterkes kravet etterhvert etter et holdbart grunnlag for den menneskelige tilværelse og den teologiske tankegang.

Aeterni Patris og dens virkninger.

Leo XIII og hans universitetspolitikk hadde en meget stor virkning på den påfølgende utforming av de ka-

tolske teologers utdanning. Den ytre effekt holdt seg helt opp til Det Annet Vatikankonsil. Thomismen spredte seg meget fort fra de romerske universiteter til katolske læresentre over hele verden. Det felles latinske sprog, de latinske skolebøker (codices) og den felles undervisnings-metode medførte at den gjenoppståtte thomistiske filosofi fikk en temmelig ensartet og internasjonal karakter. På den måten ble kirkens filosofer og teologer hindret i å henfalle til beundring av «siste skriket» i dagens filosofi. De ble tvunget til ettertanke og refleksjon og til konfrontasjon med en betydningsfull tradisjon i vesterlandets tankegang.

Samtidig innebar pavens rundskrivelse en stor risiko, idet Thomas' system ble fremstilt som den siste geniale syntese av all menneskelig visdom og som et enestående høydepunkt i den menneskelige idéutvikling. Hvis man leste rundskrivelsen over-

Leo XIII' (1878—1903) mente at den moderne tidsalder kunne ses i lyset av den hellige Thomas filosofiske og teologiske system.

fladisk, fikk man lett inntrykk av at all filosofi etter Thomas bare kunne ha karakter av Thomas-fortolkning. Den kunne sees som en kommentar til Thomas med noen få nyere tillegg. Dette ledet av og til i kirkelige kretser til en steril gjentagelse av thomistiske idéer uten noen tilknytning til virkelige problemer.

På tross av at den videreutvikling av og undervisning i den thomistiske filosofi som forordnes av «Aeterni Patris» i mange henseender var problematisk, hadde selve rundskrivelsen på en mere indirekte måte en fornyelse av hele det kirkelige vitenskapelige arbeid til følge. For å kunne etterkomme pavens oppfordring var det nødvendig å gjennomføre nøyaktige historiske undersøkelser, ikke bare av hva Thomas egentlig hadde sagt, men også av de kilder som Thomas i sin filosofi gikk ut i fra.

Nettopp den historiske utforskning av middelalderens filosofi førte nemlig til en viktig omvurdering av Thomas' stilling. Gjennom sine inngående studier i middelalderens filosofi kunne Denifle, Baumker og den senere kardinal Ehrle, samt deres etterfølgere Grabmann, Gilson m. fl. vise at middelalderens idéhistorie på ingen måte var ensartet, men var mere nyansert enn encyklikaen syntes å forutsette. Likeledes kunne de påvise at Thomas' filosofiske system under den etterfølgende historiske periode om og om igjen utilbørlig ble forenklet eller til og med ble misfortolket. På denne måten lyktes det bak en steril «kirkelig» thomisme å oppdage at Thomas på ingen måte var en stiv systembygger, men en levende tenker blant flere andre like så kirkelige filosofer. Samtidig lærte man seg bedre å skjelne mellom Thomas' egne filosofiske bidrag og den filosofiske tradisjon, f. eks. fra Aristoteles, som han bygde på. Alt dette stred visselig mot encyklikaens opprinnelige hensikt, nemlig at hele den kristne filosofi og tenkemåte i Thomas hadde nådd sitt avgjort største høydepunkt; en oppfatning som etterhvert mindre og mindre deles av kirkens menn.

Inndirekte og i forbindelse med mange andre faktorer ledet de studier i middelalderens idéhistorie som «Aeterni Patris» ga anledning til, til en ny interesse for historiske undersøkelser også av skolastikkens kilder. Noe som gjennom flere hundre år i mangt og meget var blitt forsømt. Ved å studere kirkefedrenes skrifter fikk man en dypere innsikt i den dogmatiske utviklingsprosess. Man lærte seg dessuten å se et dogmatisk utsagn ikke lengre i første instans som et teoreisk prinsipp for teologiske sluttsatser, men man begynte å tolke og forstå dem på en dypere måte, sett i lyset av det historiske miljøet som var deres bakgrunn og opprinnelse. Dette avstedkom etterhvert en fordypet forståelse for liturgien og førte senere til den liturgiske bevegelse.

Med det mere omfattende thomistiske system utgikk man ofte helt enkelt uten tilstrekkelig faktaunderlag fra thomistiske teser, og forutsatte dem som selvkclare prinsipper. I strid mot Thomas' grunnsyn at all kunnskap begynner med sansene og mot hans oppfattelse av at autoritetsargumenter er de svakeste argumenter i filosofiske spørsmål, ble Thomas' autoritet satt forut for en nøyaktig empirisk forskning.

Den av Leo XIII formodede dialog mellom naturvitenskapen og den kirkelige filosofi har kanskje nettopp i dag en meget større sjanse for å lykkes enn tidligere. Kirkens filosofer har lært seg å ta bedre hensyn til de vitenskapelige resultater. Samtidig kjennetegnes den moderne vitenskap og teknikk av en grunnvoldskrise og en motsetningskrise. Ut i fra løse og dårlig funderte antagelser og forutsetninger har man oppbygd kompliserte vitenskapssystemer og anvendt deres forskningsresultater i den tekniske utvikling. Men i den senere tid viser det seg stadig og overalt store huller og mangler og det avtegner seg grenser som synes å antyde at man alt for lite regner med den menneskelige vitenskapsmannens kunnskapsteoretiske rolle i den vitenskapelige utviklingsprosess. I en verden av miljø-

forstyrrelser, kjernekraft (genmanipulasjon) osv. oppstår også spørsmålet om vitenskapens og teknikkens målsetting i menneskelig sammenheng. Både hva vitenskapens kunnskaps-teoretiske grunnlag og deres målsetting angår blir vi dag tvunget til en omvurdering. Vi må på en ny måte ta hensyn til hele mennesket. Og i dette henseende har den thomistiske filosofi en hel del å fortelle oss.

Det var nemlig den menneskelige person med dens særtrekk som kom i fokus hos slike kirkelige filosofer og teologer som Marechal, Sievert, Rahner, Lotz, Coreth m. fl. som ikke nøyde seg med en riktig gjentagelse av thomistiske theser. Deres hensikt var etter iherdige studier av Thomas' filosofi i en levende dialog med kantianske, idealistiske og senere eksistensialistiske idéer igjen å oppta og på ny aktualisere grunnleggende thomistiske tanker. Innsikten i den menneskelige persons særegne stilling og verdighet, som utgjør grunnlaget i Thomas' tankegang løftes frem i lyset og er blitt gjort til gjenstand for inngående filosofisk analyse. Denne gren av den katolske filosofi kan i egentlig mening kalles for «nythomisme», for såvidt at den ikke slavisk fulgte et gammelt system, men fullkommengjorde det som Leo XIII sa i «Aeterni Patris». På den måte vokste det frem en ny forståelse av den menneskelige persons frihet og ansvar overfor skaperen og det skapte! Man understreket den menneskelige persons rolle i all vitenskapelig, kulturell og politisk utvikling, og det pekes på menneskets umistelige verdi i alle menneskelige og sosiale sammenheng. Hvilken virkning denne nye måte å tenke på hadde på en nydanning av den katolske teologi, bærer Det Annet Vatikankonsil vitnesbyrd om. Samtidig er det for tidlig å uttale seg om, hvilken betydning denne refleksjon over den menneskelige persons særart og verdighet kommer til å få i et stadig mere teknisk innrettet og avpersonalisert samfunn.

(Bearb.)

Johannes Paulus II om katekesen

Et pavelig skriv om religionsundervisningen ble offentliggjort den 25. oktober i Roma. Det heter «Catechesi tradendae» etter åpningsordene og omfatter drøyt 100 sider. Forarbeidet ble gjort allerede på den internasjonale bispesynoden i Roma høsten 1977 som hadde katekesen som tema. Blant de mange utredninger som lå til grunn for biskopenes omfattende behandling av emnet, var også et bidrag fra den nordiske katolske bispekonferanse.

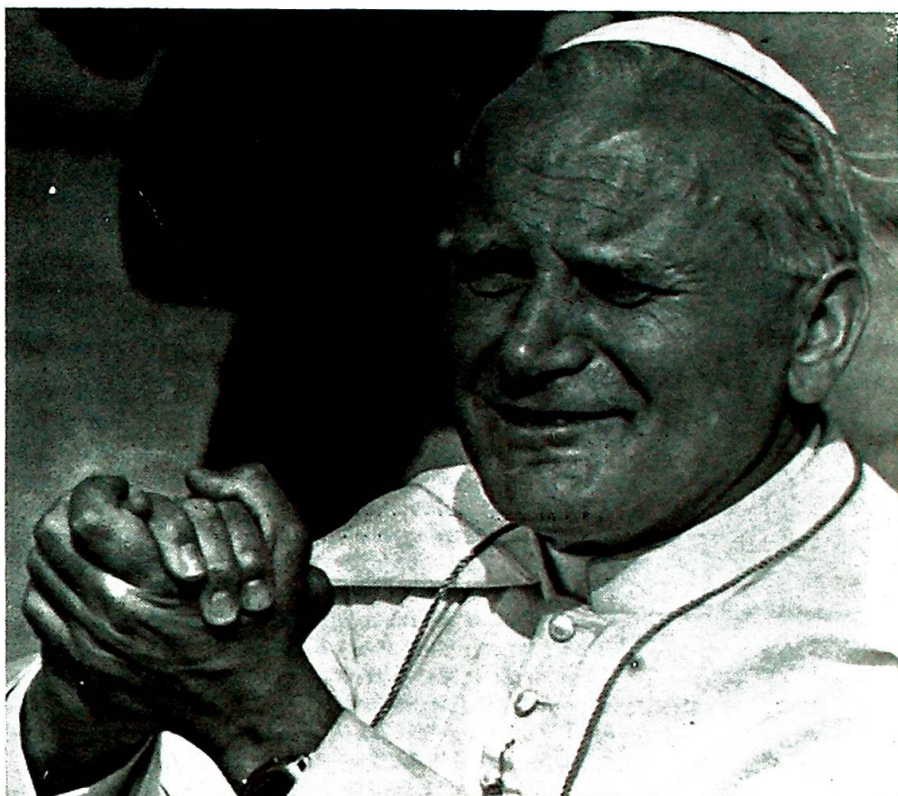
Pave Johannes Paul II tar i skrevet utgangspunkt i FNs erklæring om menneskerettighetene og Helsinki- og Beogradkonferansenes avtaler om det europeiske samarbeid. Paven krever på bakgrunn av religionsfrihetens grunn uinnskrenkede muligheter for kirken til å gjennomføre sin undervisning av barn og unge.

Han understreker at katekesen må gjengi det kristne budskap uavkortet og uforfalsket. Men det må aldri foregå på en tilstivnet og letargisk måte. Trosundervisningen må stadig fornyes med hensyn til metoder, de språklige uttrykk og ytre hjelpemidler. Like viktig er det at den som underviser ikke blander sine private anskuelser inn i undervisningen, f.eks. i politiske spørsmål.

Av særlig interesse i disse pavelige anvisninger er den økumeniske dimensjon. Den må alltid være med, hevder Johannes Paul og innskjerper at de andre samfunn må fremstilles «korrekt og lojalt». En slik fremstilling hjelper også de katolske kristne til å fordype sin egen tro og bedre å lære å kjenne og sette pris på sine medkristne.

Paven er helt på linje med bispesynoden når han peker på betydningen av en trosundervisning tilpasset ulike grupper. Det behøves en spesiell utforming av katekesen f.eks. overfor handikappede, for ungdom i sterkt sekulariserte miljøer og for ulike grupper i samfunnets utkanter.

Claes Tande

FASTEBREV 1980

Kjære medkristne.

For noen uker siden rente et norsk frakteskip mot en bropilar nord for Göteborg. Broen styrtet ned og flere bilister mistet livet ved å kjøre utfor i tett tåke. Etter ulykken kom det kraftig kritikk mot politiets varslingsrutiner. Det tok alt for lang tid før veien ble sperret.

Det hender en gang iblant at vi ikke er enige i veivesenets påbud og regler. Men i et tilfelle som dette viser det seg at slike regler er livsviktige.

Askeonsdag begynte fastetiden. Kirkens appell til oss er alvorlig, ja den er livsviktig. Den kan sammenlignes med et trafikkskilt som sier oss: Stopp, her får du ikke kjøre. Gjør du det likevel, setter du livet på spill.

Fastetiden er nemlig en tid til ettertanke. Vi skal tenke over om vi fremdeles befinner oss på den rette vei. Kanskje trenges det en kursendring, muligens sogar en kuvending for ikke å sette vårt evige liv på spill. Det Nye Testamentet bruker i denne sammenheng gjerne ordet «omvendelse». Å vende om, det er det samme som å snu, å forandre retningen radikalt, å gå den stikk motsatte vei. Å vende om, betyr helt konkret: å la være å tenke bare på seg selv, men i stedet være vidt åpen for Gud og for våre medmennesker, særlig for de som er i vanskeligheter og nød. For vi har jo Kristi klare ord på at han selv møter oss i de minste av våre brødre og søstre.

I liturgien blir fastetiden kalt en «nådens tid». Vi forbereder oss til påske, til feiringen av Vår Herre Jesu Kristi oppstandelse fra de døde. Forberedelsen skjer frem for alt ved at vi tar del i det sakramentale liv. Vi kaller Eukaristien for «påskens mysterium», for den gjør oss delaktig i Jesu Kristi seier over døden og gir oss del i den oppstandnes guddommelige liv.

For verdig å kunne motta denne gave innbyr Kirken oss til botens sakrament der vi får tilgivelsen for våre synder. Dessuten blir vi oppfordret til å være med i faste- og botsandakter der slike arrangeres, eller be korsveien eller rosenkransen for oss selv eller i fellesskap. Det er kanskje lenge siden vi tok Bibelen — Guds hellige ord — for oss. Fastetiden oppmuntrer oss til daglig skriftlesning.

Bare to dager, Askeonsdag og Langfredag, krever Kirken at vi skal avholde oss fra kjøttmat og spise mindre. Det tillates da bare ett fullstendig middagsmåltid samt et måltid morgen og kveld, som skal være mindre enn ellers. Vi minnes om at budet om å spise mindre Askeonsdag og Langfredag gjelder alle som er 21 år gamle og ennå ikke har fylt 60 år. Avkallet på kjøttmat de to dagene er bindende fra fylte 14 år.

Som et særlig uttrykk for vår vilje til forsakelse og medmenneskelighet i Kristi ånd, bør alle som kan det, bidra til vår felles-nordiske fasteaksjon. Biskpekonferansen har i år bestemt at den skal være til beste for flyktningene. For dessverre øker tallet på de hjemløse fra dag til dag. Fasteaksjonen hjelper umiddelbart der det trenges mest. Ytterligere opplysninger om dette vil bli gitt i «Broen», som vil ha vedlagt en giroblankett. Eller bidrag kan legges i de bøsser som vil bli satt opp i våre kirker og kapeller merket «fasteoffer».

Fasteaksjonen er dermed et synlig tegn på vår offervilje. Et offer er et merkbart inngrep i vårt daglige liv. Vi skal gi avkall på noe. Vi skal stramme inn våre tilvante krav til velvære og adspredelse. De penger vi slik sparer hjelper de nødlidende i deres vanskelige situasjon. «Alt dere har gjort mot den ringeste av mine brødre, har dere gjort mot meg».

Vi ber Gud om å hjelpe oss til en nåderik fastetid.

17. februar 1980.

Deres biskoper

Den katolske kirke i Afrika og Asia

Kongregasjonen for Troens utbredelse utsender hvert år en rapport og en oversikt over misjonsområdene i verden. St. Olav bringer her et utdrag av denne rapport bearbeidet for våre forhold idet vi her har lagt vekt på misjonsområdene i Afrika og Asia.

AFRIKA

I *Zimbabwe-Rhodesia* ble det ved valget i april 1979 klart at et flertall av folket ønsker en moderat løsning og støtter den metodistiske biskop Muzorewas parti UANC. Mot Muzorewas regjering kjemper imidlertid Patriotisk Front fra baser i Zambia og Mozambique, og heller ikke forhandlingene i London høsten 1979 klarte å sette en stopper for stridighetene. På bakgrunn av dette, feires den katolske kirkes hundreårsjubileum i landet med en viss moderasjon. Biskopene har i et hyrdebrev summert opp kirkens status, og oppfordret de troende til å slutte opp om og videreutvikle troen på alle plan, fra det individuelle plan til det nasjonale. Selv om Muzorewas regjering har gitt innreisetilattelse til de misjonærer som ble utvist under det tidligere regime, lammer stridighetene i stadig større grad kirkens arbeid, spesielt i landområdene. Blant ofrene for volden er fremdeles mange misjonærer.

I *Sør-Afrika* er det fremdeles apartheid-politikken som er kirkens hovedbekymring. Biskopene fortsetter sine iherdige bestrebelser i å fremme et samfunn uten diskriminering. Raseskillepolitikken er blitt et alvorlig hinder for det arbeid som institutter som St. Vincent-selskapet utfører.

I *Namibia* ble det i desember 1978 gjennomført valg som et ledd i overgangen til uavhengighet fra Sør-Afrika. Valget ble imidlertid ikke internasjonalt anerkjent. Nye valg med FN-observatører ble tilbudt, men FN avviste opplegget. Også i Namibia lider kirken under følgene av raseskillepolitikken, og har også fått utvist noen av sine misjonærer. På plussiden må noteres at landet i januar 1979 fikk sin første innfødte biskop, Msgr. Haushiku.

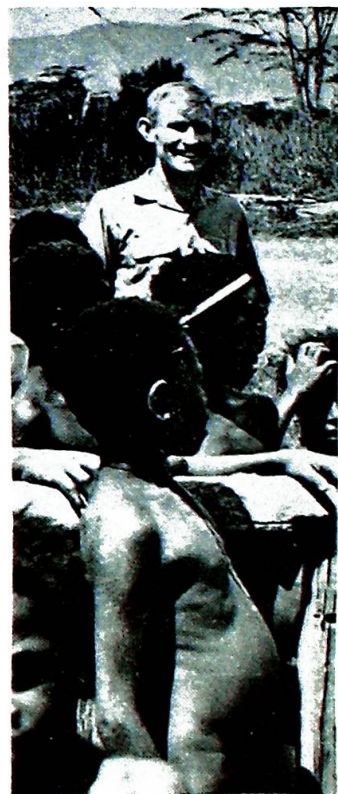
I *Mozambique* har overgrepene mot kirken overskredet de verste forventninger. Til tross for den marxistiske regjeringens garantier gitt til biskopene i desember 1978, har politikerne skjerpet sine tiltak mot katolikken. Kirker stenges eller beslaglegges, kirkens eiendom konfiskeres, kirkelige bygninger ransa-

Av Claes Tande

kes, geistligheten og ledende legfolk forfølges og plages, arresteres, fengsles, sendes til omskoleringsleire; t.o.m. biskoper overvåkes og pålegges husarrest. Kristne forbyr å organisere seg i bønnegrupper, prester får ikke reise fritt rundt til sine menigheter, og må søke om lokal tillatelse hver gang en kirkelig handling skal utføres. Biskopene av Maputo, Inhambane og Xai-Xai har i et felles hyrdebrev protestert mot forfølgelsene i landområdene og oppfordret de kristne til å vitne om sin tro til tross for alle vanskeligheter. Og midt i den voksende undertrykkelse er det også positive tegn: Det dannes basismenigheter og legfolket overtar mer ansvar og samarbeider meget godt med prestene om de pastorale oppgaver. Ca. 12 % av Mozambiques befolkning er katolsk.

I *Angola*, som har ca. 40 % katolikker, går utviklingen i samme retning. Biskopene har i året som gikk spesielt fordømt det voldelige regime i visse områder og regjeringens regulering av den kirkelige undervisning (den skal tilpasses den statlige ideologi). Legfolket ble oppfordret til økt innsats, særlig i bispedømmene Saurimo og Lwena, hvor prestemangelen er særlig stor. Regjeringen har overtatt kirkens radiostasjon og presteseminarene, og presteutdannelsen må nå foregå på annet vis. Store forventninger settes nå til den katolske ungdom, som i fjor vår organiserte seg i et nasjonalt ungdomsforbund. Forbundet er allerede meget aktivt i trosformidlingen blant døpte og udøpte.

I *Uganda* var 1979 et år med både prøvelse og glede. På den ene side led folket under president Amins intensiverte overgrep og under borgerkrigen. Blant ofrene for krigen var også noen misjonærer. På den annen side var gleden stor over frigjøringen fra Amins despoti som hadde påført folk og kirke store lidelser. I 1979 feiret kirken sitt 100-årsjubileum i Uganda med bl.a. en stor eukaristisk kongress, som ble en vitamininnsprøytning for hele kirkefolket.

Den kristne menighet av i morgen.

Biskopene har lagt frem en plan for hvordan kirken skal bidra til landets åndelige og materielle gjenoppbygging. De anglikanske, katolske, ortodokse og muslimske ledere har bedt den nye regjering om å gjenopprette orden, frihet og fred i landet. Mer enn en tredjedel av Ugandas befolkning er katolsk.

I *Guinea* ble erkebiskopen av Conakry, Msgr. Tschidimbo, løslatt i august etter nesten ni års urettferdig tvangsarbeid og arrest. Tschidimbo trakk seg tilbake fra erkebiskopstolen, og Vatikanet utnevnte nye biskoper både til Conakry og N'Zérékoré.

I *Ekvatorialguinea* ble diktatoren Macias Nguema styrtet i august 1979. Macias' tyranni hadde rammet landet meget hardt, og ca. 100.000 av landets rundt 400.000 innbyggere hadde måttet flykte til utlandet. Også kirken ble meget hardt rammet. I årevis var den uten biskoper

I *Kina* gir en ny politisk trend håp om en viss liberalisering på det religiøse område. Enkelte kirker er gjenåpnet, og endel katolske prester og en biskop fra utlandet har fått anledning til å besøke kinesiske kristne.

Problematiske i Kina er bl.a. deres krav om at Vatikanet må bryte med den kinesiske regjering på Taiwan (hvor det finnes 400.000 katolikker), og den toneangivende regimetro gruppering patriotiske katolikkers nasjonalforbunds uvilje til å tilpasse seg det annet Vatikankonsil eller overhodet å knytte kontakter med kirken utenfor Kina. Nesten alle kinesiske biskoper og også mange prester er fengslet eller hindres i å utføre sitt arbeid. Til gjengjeld er et antall biskoper blitt utnevnt, særlig på 1950-tallet, og innsatt uten at Roma har hatt noe å gjøre med det. Disse biskoper er ulovlig utnevnte etter den kanoniske lov. I august 1979 ble nok en slik biskop utnevnt av de patriotiske katolikker, denne gang til biskop av Peking.

I *India* har utkastet til ny religionslov fremkalt heftige protester fra den katolske kirke og fra andre kristne samfunn. Det nye lovforslaget kan brukes mot misjonsarbeid, og mistenkes for å være spesielt rettet mot de kristne. Dette inntrykket bekreftes ved at den hinduistiske verdenskongress (Hallabad 1979) fordømte ethvert nærvær av kristne misjonærer. På den annen side har universitetet i Mysore, som det første i landet, opprettet en lærestol i kristendom.

I *Indonesia* har to dekreter fremkalt uro og protest. Det ene dekrete forbyr forkynnelse av en religion overfor personer som allerede tilhører et annet trosamfunn, og det andre angår misjonærer og annen støtte fra utlandet. De kristne betrakter de to dekreter som brudd på religionsfriheten. Regjeringen har nå under hensyntagen til de kristnes innvendinger klargjort meningen med dekreten.

I *Sri Lanka* har biskopene erklært at mangelen på nasjonal harmoni er det mest påtrengende problem i landet, og har engasjert seg i bestrebelsene for en rettferdig løsning på de etniske, religiøse og sosiale problemer. Den nye grunnlov på sin side gir mer rom for forsvar av menneskets fundamentale rettigheter, inklusive religionsfriheten, selv om buddhismen innrømmes en særstilling.

I *Pakistan* ble i februar 1979 den muslimske lov «Nizam-I-Islam» innført. Loven ble tatt tillitsfullt imot av de kristne, til tross for enkelte angrep på de kristnes virksomhet i landet som kom i forbindelse med den pan-islamske verdenskonferanse i Karachi sommeren 1978.

(Forts. s. 22)

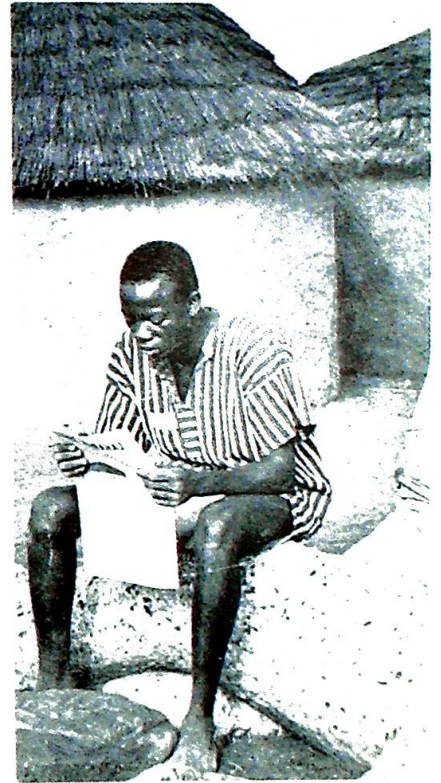
En milliard analfabeter om 20 år!

Hvis utviklingen fortsetter som nå, vil det være 954 millioner analfabeter i verden ved århundreskiftet, opplyser generaldirektør M'Bow i UNESCO (FNs organisasjon for undervisning, vitenskap og kultur). Antallet kvinnelige analfabeter øker sterkest: Av de 800 millioner mennesker som i dag hverken kan lese eller skrive, er 60 prosent kvinner.

Men utviklingen lar seg snu, sier M'Bow. Han peker særlig på Tanzania som nå bare har 20 prosent analfabeter mot 70 prosent i 1970. Også India, Irak og Equador har satt i verk store kampanjer for å lære folk å lese og skrive.

Generaldirektøren peker også på at lese- og skrivekampanjer må gå hånd i hånd med større anstrengelser for å gi undervisning til barn i skolealder. Han ber om at en verdensomspennende kampanje settes i gang, med målsettingen å utrydde analfabetismen i løpet av ti år.

FN FAKTA

Blir det et privilegium å lese morgenavisen om 20 år?

Ekspertene mener at det er tvilsomt, om hun selv får lov til å lese eventyr og historier.

Fastealmissen er din håndrekning til et medmenneske. Mennesker i nød kan ikke vente.

Brian profet og frihetskjemper

Av Chr. Boe Astrup

Den britiske filmen «Life of Brian» har vakt tildels voldsom debatt her i landet etter at Statens Filmkontroll totalforbød filmen. Den er laget av en gruppe komikere som går under navnet «Monty Python» og som utmerker seg ved å servere filmer med typisk crazy-komikk. Sikre publikumssuksesser, bevares, men lite annet. Nå har denne gruppen kastet sine øyne på evangeliene. Riktignok er det ikke Jesus og kristendommen man vil tillivs, men heller den ukritiske dyrkelsen av dogmer og autoriteter. At enkelte likevel ser klare elementer av harselas over emner som er hellige for mange mennesker, er kanskje bare en arbeidsulykke?

St. Olavs redaksjon synes det er riktig å ta opp filmen. Den har vakt debatt, og berører problemstillinger vi må være oppmerksomme på. I dette nummer bringer vi derfor en omtale av filmen, et referat av handlingen og noen kommentarer fra formannen i Statens Filmkontroll, Else Germeten. St. Olavs anmelder deler ikke Filmkontrollens syn, og vil ha frigitt filmen, om enn på noe andre premisser enn dem som anvendes i kulturliberale kretser.

Vi kan ikke henwise våre lesere til filmen, men håper at i alle fall noen av problemstillingene blir tilfredsstillende presentert nedenfor.

Handlingen:

Vi er i Betlehem, på selveste julaften. De tre vise menn er på vei fra Østerland for å finne Jesusbarnet, men tar feil, og havner hos et utyske av et kvinnemenneske som ber dem dra dit peppern gror. Selv har hun nettopp født en sønn, og de tre vise tror det er Jesus. Gull, røkelse og myrra kommer frem, og moren blir blidere. Men så går det opp for de tre vise at de har kommet til feil adresse; krybben med Jesus befinner seg lenger nede i gaten.

33 år senere, en lørdags ettermiddag, ved tetid, ifølge filmen, er vi ved en fjelltopp i Judea. Jesus er i ferd med å holde sin bergpreken, og vår venn fra den «gale» krybben, Brian, er der sammen med sin stadig like lite sjarmerende mor. Selve innholdet i Jesu preken får vi ikke noe særlig ut av. Brian og kamera befinner seg i de bakre rekker. Moren vil dessuten heller gå og se at en eller annen opprørsk sjel blir steinet, og maser på Brian slik at både bergpreken og freden i de umiddelbare omgivelser går fløyten. Det hele ender

i slåsskamp, og Brian + den grumme moder går for å se steiningen.

Så går vi noen dager fremover. Brian har fattet interesse for en lekker liten dame som er med i en av mange og gjensidig rivaliserende un-

dergrunnsbevegelser, med det formål å kaste romerne ut av Judea. Interessen for denne skjønheten er så stor at Brian tilbyr seg å bli med i bevegelsen. Sitt første oppdrag får han like etter: Han skal male «Romere: gå hjem» på tempelmurene, men kommer i skade for å skrive feil. Dette oppdager to romerske soldater som er på vakt, og i en farseaktig sekvens tvinges han til å skrive setningen hundre ganger, lik en uskikkelig skolegutt.

Neste oppdrag er mer avansert. Undergrunnsbevegelsen skal kidnappe Pontius Pilatus' hustru, et tokt som ender med at Brian får et høyst ufriwillig opphold i et heller lite hyggelig fangehull. Men vår venn flykter, og via mange vidervedigheter kommer han opp i en situasjon der han utgir seg for å være en av de mange profeter (les: tullinger av samme kaliber som Jesus) som daglig står i templet og vrøvler om riket på den andre

Pontius Pilatus (til høyre) gjør en komisk figur i filmen.

siden av døden. Brian blir raskt gjort til den største profeten av dem alle, og den store tilhengerskaren han høyst ufrivillig har pådradd seg, blir en sann plage for vår stakkars venn. Han mister en sko og et gresskar, og fluksens blir disse høyst prosaiske gjenstander til symboler med en ufattelig religiøs verdi for den lettpåvirkelige massen som løper etter ham, hvor han enn går og står. På sin vei vekk fra forfølgerne, både med og uten romersk uniform, møter Brian en mystiker som har tilbragt 18 år i en grøft i total taushet. Brian ramler over ham, og så er tausheten brutt. Et nytt under! skriker den henførte folkemengden.

Selv ikke de mest private stunder forblir uforstyrret. Brian klarer å få med seg sin utkårede frihetssforkjemperske hjem på rommet i leilig-

«Pax Romana's» lange arm får fatt i Brian.

«Life of Brian» byr på store scener. Her vekker folkemengden Brian om morgenen. Den ufrivillige profet skimtes sammen med sin kvinne i vinduet øverst.

heten til den før omtalte moren. Etter en kjærlighetsnatt åpner han neste morgen vinduet, bare for å finne at hele det trange smuget er tett-pakket av entusiastiske tilhengere. Brians mor prøver å holde disse fra livet, og på spørsmålet om hun er jomfru (for det må hun jo være) svarer hun unnvikende, et svar som øyeblikkelig blir tatt som en bekræftelse.

Men skjebnen er hård, og det er romere bak hvert hushjørne. Og alle Brians tilhengere kan ikke hjelpe ham når Pax Romana's lange arm griper inn. Og det gjør den jo som kjent. Før eller siden.

Så bærer det til Pilatus, da. En bedrøvelig fyr med talefeil og autoritetskompleks. Og Brian blir dømt til korsfestelse. Det er høytid i Jerusalem, må vite, og hele 140 personer skal spikres opp. Men fortvil ikke: Det er bedre å dø i friluft enn å råtne i et fangehull. Så bærer det opp på korset da, og tross et par redningsforsøk, som altså viser seg å være fåfengte, må Brian bøte med livet. Hans venner i motstandsbevegelsen hyller ham og hans offer, og vil alltid bruke ham som martyr for bevegelsen. Hans venninne slutter seg til de øvrige i rørsla; om enn noe nølende. Og moren, den merra, hun forlater Brians dødssted skjellende over ungdommens mangel på moral. Dette virker selvfølgelig noe malplassert, tatt i betraktning av at Brian selv var et produkt av en heller løs forbindelse moren hadde med en romersk soldat.

Så toner filmen ut, mens de korsfestede synger en munter melodi om at vi ikke må ta det så tungt. Livet er jo en gave, og som kjent er der intet, hverken før eller etter.

St. Olavs anmelder har sett «Life of Brian». I seg selv ingen nyhet, tatt i betraktning av at alt som kan krype og gå av hovedstadens presse- og mediafolk, samt andre «kultur»-personligheter har sett filmen. Det samme gjelder en rekke foreninger og sammenslutninger. I sannhet et effektivt forbud . . . Stort sett har debatten om filmen begrenset seg til å bli en temmelig entonig konstatering av at «dette kan da ikke være blasfemi?» Videre har man brukt filmen som et bevis på Statens Filmkontrolls manglende kompetanse, og vår nåværende filmlovgivnings utilstrekkelighet. Formannen i Statens Filmkontroll, Else Germeten, uttaler seg om saken på et annet sted i dette nummer av St. Olav. Artikkelen nedenfor blir derfor noen refleksjoner denne anmelderen har gjort seg etter å ha sett filmen.

Ordet blasfemi er brukt mye i tilknytning til «Life of Biran». Det er nok å sette en merkelapp på en film, men neppe særlig klargjørende. Spesielt fordi man gjerne går til en slik film (om man nå engang har anledning til å se den) med

spørsmålet: «Er dette blasfemi?» Utvilsomt vil de fleste svare nei, ganske enkelt fordi terskelen for hva som oppfattes som blasfemi i vårt verdsliggjorte samfunn er en annen enn den vår nåværende filmlovgivning (fra 1913!!!!) anvender. La oss derfor i utgangspunktet forkaste begrepet blasfemi, simpelthen fordi det oppfattes så forskjellig fra menneske til menneske at man umulig kan anvende det som generell beskrivelse av en film.

KRENKELSE AV VERDIER

La oss i stedet snakke om verdier. Alle har vi begreper som er mer eller mindre hellige for oss, og vi liker ikke å se at andre latterliggjør disse. Verdiene kan være forskjellige, men felles for oss alle er at vi vil ha dem i fred. I tillegg finnes det verdier som er mer hellige enn andre. Disse varierer naturligvis, fra år til år. For tiden skulle man anta at en som ville latterliggjøre samene sto temmelig svakt. Det samme gjelder dem som kunne tenke seg å latterliggjøre kvinnefrigjøringen f.eks. Hadde man laget en lett ondskapsfull parodi på kvinnenes kamp for frigjøring, så hadde sann-

Jerusalem på langfredag. Pilatus spør hvem som skal frigis, men folket bare ler av ham.

Israel i år 33 bød på en rekke skrullele profeter, om vi skal tro filmen. Her er et representativt utvalg.

synligvis hele den liberale presse og en rekke høyt respekterte kulturpersonligheter reist bust, ganske enkelt fordi kvinnefrigjøringen, eller for den saks skyld samenes kamp for rimelige livsvilkår, synes oss å være så riktige og gode mål at enhver kritikk blir oppfattet som slag under beltestedet.

Dette er utmerket, denne anmelder håper bare at pieteten for enkelte anskuelse slår ut i en generell respekt for flere av de verdier som synes å være viktige for mennesker.

«LIFE OF BRIAN»

Så til filmen. Et grundig referat av handlingen står annetsteds i denne utgaven av St. Olav. Noen regulær anmeldelse er formålsløs, høyst sannsynlig blir ikke filmen vist med det første likevel. Bare et par bemerkninger:

Det som først og fremst slo denne anmelderen var den sterke opphopning av plattheter som denne filmen kunne fremvise. Humoren lå ofte atskillige hakk under beltestedet, som da romernes nye kloakksystemer blir omtalt, mens vi ser noen represen-

tanter fra undergrunnsbevegelsen vandre gjennom disse med fingrene for nesen. Vi har sett andre og mer raffinerte eksempler på humor. Filmene frir dessuten åpenlyst til den trangten vi alle har til å spytte på noe opphøyet, noe hellig. Med andre ord: Det er våre laveste og mest kompleksfylte behov filmen fremelsker.

«Greit», vil noen si, «la oss le vekk våre hemninger overfor en religion som har holdt oss nede gjennom århundrer med sin autoritet.» Javel. Men er det nødvendig å gjøre det hele så ondskapsfullt? Riktignok har man gjort det fordekt, i den forstand at filmen ikke skildrer Jesus, men Brian. Og at filmen sparker mange andre steder i tillegg til de spark kristendommen får. Men trenden er klar nok: Svært mye av filmen er en harselering over verdier som er sentrale for mange mennesker. Og harseleringen er respektløs. Hva hjelper det om Brian heter Brian når det er Jesus vi ser? Hva hjelper det om det er Brians korsfestelse vi flirer av, når den eneste av historiens utallige korsfestelser som er plantet ned i vår bevissthet er Jesu?

LE VEKK FRUSTRASJONENE!

Det forundrer ikke denne anmelderen at «Life of Brian» har fått den enorme respons vi kan se i de land den er tillatt. Vi har nå engang alle behov for å gapskratte av de elementer i våre liv som byr på en utfordring for hver enkelt av oss som vi ikke kan komme utenom. Enten med Ham eller mot Ham, men bare enten/eller. Dette er ubehagelig. Og det er behagelig når vi inviteres til å le det hele bort, på samme måten som vi eksempelvis bagatelliserer en upassende bemerkning i et ellers hyggelig selskap..

Og hvorfor ble denne filmen i det hele tatt laget? Var det for å fri mennesket fra kristendommens angivelige åk? Eller var det for å sikre en kassasuksess? La os tilskrive filmskaperne de edleste motiver: La oss anta at det var for å fremprovosere en frigjøring fra dette angivelige åket under kristendommen. En frigjøring, der mennesket står i sentrum. Hvorfor da all denne banale, til tider primitive komikk over et så alvorfylt tema? Hvis frigjøringen var målet: Hvorfor denne vrølete holdning til et tema som for filmskaperne må synes å være selve kimen til menneskelig ulykke? Kort sagt: Hvorfor ikke litt mer alvor, eller i det minste pietet når man behandler et så sentralt tema?

FRIGI FILMEN!

Selv om «Life of Brian» virker som et slag under beltestedet på denne anmelderen, selv om filmen er høyst middelmådig, og selv om den helt åpenbart vil virke sårende på mange mennesker, er det etter undertegnedes mening kun ett å gjøre: Nemlig å frigi «Life of Brian». Filmkontrollen har gjort sitt, ganske sikkert med lovens bokstav for øye. Men kinoloven av 1913 er sørgelig foreldet.

Denne anmelderen er i utgangspunktet skeptisk til sensur. Er en tanke først tenkt, så kan den ikke stoppes. Er «Life of Brian» først laget, så bør den vises, ut fra det fak-

(Forts. s. 15)

Filmkontrollen:

Et spørsmål om skjønn...

«Life of Brian» er forbudt med hjemmel i kinoloven. Der står det bl.a. at filmer som strider «mot annen norsk lov» skal forbys. I følge Filmkontrollen strider filmen mot straffelovens paragraf 142. Der gjøres det klart at den som bl.a. viser ringeakt for noen trosbekjennelse hvis utøvelse er tillatt skal straffes med bøter eller fengsel. Straffebudets formål er å beskytte den religiøse følelse, ikke guddommen. Etter Filmkontrollens oppfatning virker korsfestelsesscenen i «Life of Brian» krenkende. Her anvander man et religiøst symbol på en heller lattervekkende/spottende måte, mener Filmkontrollen.

Folk er lette å forføre. Her umiddelbart etter forførelsen, i det våre lettbevegelige venner løper etter Brian.

om sovende paragrafer og renovasjonssystemer

— Filmkontrollen må ses på som et renovasjonsvesen, sier formannen, Else Germeten. — Det meste av det som klippes eller forbys er rå vold. Enkelte ganger kan det være porno, andre ganger instruksjoner i hvordan man setter narko-sprøyter, men det store flertall av de filmer vi klipper (40 av 50 voksenfilmer i 1979) er filmer der vold spiller en for sterk rolle.

Bør vurderingene kunne ankes?

— I det siste har det vært hevdet at vurderingene til filmkontrollen bør kunne ankes. Debatten om «Life of Brian» har styrket et slikt krav, mener mange.

— Personlig ville jeg føle det som en lettelse om våre avgjørelser kunne ankes, men jeg tviler på om det egentlig ville ha noen funksjon, sier Germeten. Hun peker videre på at det allerede i 1969 ble foreslått en slik ankeinstans, men da var det liten stemning for en slik tanke. Bl. a. gikk importbyråene imot forslaget da, selv om noen nå har endret standpunkt.

— Vanskeligheten med en ankeinstans ligger i spørsmålet om hvem som bør kunne anke, og hvem som skal sitte i ankeinstansen. Her er meningene sikkert mange, fortsetter Germeten.

BASERT PÅ SKJØNN

— Men ligger det ikke et faremoment i at fem mennesker skal vurdere, på bakgrunn av sitt skjønn, hva som bør, og hva som ikke bør vises? — Jo, selvsagt, men i de fleste tilfeller er det temmelig åpenbart hva som f. eks. er utilbørlig spekulasjon. Husk at «Life of Brian» er et sjeldent tilfelle. Vi brukte en såkalt «sovende paragraf» i straffeloven, men uansett

hva vi hadde gjort, ville det ha blitt bråk. Hadde vi tillatt filmen, så hadde vi fått mange av de mennesker som skriftlig har takket oss for vår avgjørelse på nakken. Vi valgte å la hensynet til verdier som betyr meget for enkeltmennesker være avgjørende.

KINOLOVEN FOR GAMMEL?

— Enklte hevder at kinoloven er håpløst uaktuell.

— Jeg er ikke enig. Den er temmelig vagt formulert, og tolkningene av hva som krenker ærbarheten, f. eks. varierer fra tiår til tiår. Derfor gir nåværende lovgivning oss det nødvendige slingringsmonn, slik at det som krenket bluferdigheten i 1913, da loven kom, nødvendigvis ikke gjør det i dag. Likevel kan vi operere innenfor de samme lovrammer. Det som kan diskuteres i denne sammenhengen er om hensynet til andre lover skal stå uttrykt i Kinoloven. Dette kan kanskje være en sak for allmenheten og domstolene etter at filmen er satt opp. Da hedde «Life of Brian» passert.

— Men den hadde høyst sannsynlig blitt anmeldt av en eller flere publikummere?

— Ja, og saken hadde vel blitt henlagt, på grunn av «blasfemiparagrafens» sovende status. Men slik reglene er i dag, har Statens Filmkontroll bare gjort det myndighetene har pålagt den, nemlig å forby en film som etter kontrollens skjønn er lovstridig. Og igjen: Det avgjørende for oss var hensynet og respekten for forestillinger som tross alt ennå er levende i mange av oss, sier Else Germeten.

HOPSDAL & DAHL A/S
Aut. Installatør, TV-, Radio-
og Utstysforretning
TORNØEGARDEN - BERGEN

(forts. fra side 13)

tum at filmen åpenbart artikulere holdninger til religiøse spørsmål som, etter denne anmelderens mening, må frem. Det egentlige problem ved «Life of Brian» er at filmen uttrykker den distanse mange mennesker føler overfor dagens forkynelse. For mange er Jesus en snill fyr i et fremmed land mange hundre år tilbake, ute av kontakt med vår virkelighet. Hadde han vært same eller rødstrømpe så hadde vi aldri tillatt oss å lage en harselerende film. Men han er blitt for fjern for mange mennesker. Derfor kan enkelte tillate seg en slik satire. «Life of Brian» er et nødrops fra en tidsalder som har mistet kontakten med Jesus-skikkelsen. Og nødrops skal ikke kveles, de skal frem i dagen, og så skal vi prøve å besvare dem.

(Forts. side 10)

///

Ferie i Trøndelag i år? De som vil sikre seg hotellplass i Trondheim i anledning av Olsokfestlighetene 1980 må henvende seg til Olsokkomiteen, Prinsensgate 2a 2, 7000 Trondheim, senest den 15. mars.

///

St. Olav
et blad
for
katolikker

FORSIKRINGSKAPET VESTA
LIVSFORSIKRINGSKAPET
VESTA HYGEA

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

Troens mysterium

Hvert år reiser tusener av pilegrimmer til Lourdes, den lille by i Pyreneene, hvor den hellige jomfru viste seg for Bernadette Soubirous i 1858. Det kan være tale om pilegrimmer som reiser for å lovprise Jomfruen, det kan være tale om turister av forskjellig slag, men et markant innslag i hele denne strøm av mennesker til den lille by i de barske fjell er skarene av håpende pilegrimmer. Mennesker som på en eller annen måte er rammet av sykdom og som ser sin fremtid i håpløshetens tegn. — Her er det troens håp som er drivkraften. Det uforklarlige, håndsrekingen over det forklarliges grense. — Artikkelen ble opprinnelig skrevet for Sisyfos, de religionshistoriske studerendes organ.

Vi sitter i Sterling fly over Guyenne. En legemlig invalidisert ved siden — bak og foran.

Det tenkesnakker i deg dette at det skal være nødvendig å valfarte over halve Europa til et åpenbaringssted for gudsmoder — det nærmeste i oss. Hva blir det av åpenbaringene i våre miljøer? Jo — vi vet det nok. De seende og hørende får klinikkjournaler som mottagere.

Vi står foran Accuell Ste Bernadette — dusvåt sydfrensk kveldsluft. — Vi gnir øynene: — en lysende, syngende prosesjon slynger seg ovalt fra Katedralen. — Hvor mange km? Og forbi oss — under hevet vindskjærmet lys: — rullestoler — kjøresenger — gåkrykker — hvite staver med invalidiserte barn — unge, oldinger av afrikansk — Østens — og Europas hudfarver.

Øynene glir over til andre siden av denne «Maria-stadion»: langsomt rullende kjøresenger — sykestoler — myke krykkedunk — hvilket antall? Du rives psykisk i stykker. Gråten svelges. En 24-åring i nærmeste rullestol, — hode født i nedvridt stilling. Blikkene møtes.

«A-a-a-ve — A-a-a-v-e — A-a-av-e Ma-a-ari-a.»

Vi har glidd inni hyldelsestonen — inni prosesjonen. Den 24-åriges skeive lepper kaver frem «A-a-v-e - - -». Et glimt av hel glede løftes — sammen med tusener lys — opp mot Moder Maria.

Våre norske øyne observerte nok — i et sekund — gullkronen, — men Himmeldronningens krone tåles — når lidelsen synger seg sammen.

Vi slentrer — tilsynelatende målløst — men følger nok susen fra la Gave. Intet skilt viser til Massabiellegrotten. Det trenges ikke. Siget av sykestoler med skyvere viser retningen. Men t ø r vi —? Kan vi klare — — —?

12 lange køer (Fredrikkes i middagsrushen blir miniatyr). Køene skjuler en grovt sementert mur med springvannskraner. Vi forstår: Lourdeskilden. Hellig vann. Helbredende. Og — vi ser for oss Bernadettes jordstripete jentensikt da hun fikk vite å skulle vaske seg i den just åpnete kilde. Symbolsk — tenker vi lettvtint — for et sinn som holdt på å bli beredt for å ta imot skitnere og mer stinkende menneskesøle.

Her føles: «dra skoene av». Vi løfter hodet for å puste ut skjelven og møter Pic du Midi som bøyer seg ydmykt for Grotten ved sin fot. Vignemal — demonfjellet — er nærmeste nabo.

Vi siger ned — i et teppe av knelende pilegrimmer. Tornebusken. — Nype-roser.

Ingen trafikklys i Lourdes. Daglig gatebilde som norsk 17. mai. Bilene snodde seg mellom fotgjengere. Men — når en sykevogn kom — den som da krysset gaten fikk gå i gapestokken. Trafikkpoliti var ikke å se — men nok av sykehjelpere — kjennetegnet med bærereim over aksel og rygg.

Helbredende bad fra Lourdeskilden (Lourdes var kurbadsted før 1858) 4 lange badebygg — og hvor mange badet hver dag — gjennom året? Men ingen kan høre trett rutine i badehjelpernes stemmer når de for en enkelt gang hvisker «Sancta Maria — Mater dei — ora pro nobis —» mens de senker den syke — og — Rosenkransen følger frivillig med.

Den lille Korsgang for syke — langs Savybakkens tilgrodde løp (hvor Bernadette og venninnene hentet rakved 7. april 1858).

Den store Korsgang for selvbevegelige. Fire timers barfotgang etter Sancta Scala. Var det for å kompensere Mariahylling at Kirken 1912 kostet de 14 stasjoner Via Dolorosa (7—12 bronseskikkelser ved hver — utført av Raffle og medarbeidere).

Vet ikke — men du får gå gjennom en bit av menneskehetens — og — ikke minst gjennom eget liv den dag med Gudsmoderens milde kraft.

Også — spør mange: Skjedde der hel-

bredelser? Og vi svarer: Ja — alle som kommer til Lourdes blir noe helbredet — og hvem som er mest syk sees ikke. (Noen hørte i badehallen ropet: je vois — je vois — men Kirken bekjentgjør ingen helbredelse før leger har registrert dem.)

Det henger krykker under Grotte-taket. Alteret står rett under. Og Bernadettes ord: «Min oppgave er å være syk» — høres bedre her i Lourdes. Da hun 35 år gammel — led av tuberkulose — som nonne i Nevers (60 mil herfra) fikk tilbudet om å reise til «Grottemadonnaen» for helbredelse — svarer hun: «Ikke for meg» — og understreker — «min oppgave er å være syk».

Vi snakker lavmælt om lidelse — om smerte. Vi vet: Intet liv uten lidelse. Skyldspørsmålet for den ulike fordelingen kan antydende være å la de syke føle at de hører nødvendig med — som syke.

I Lourdes føler den som ikke geleider en syk seg helt utenfor. Hånden på en rullestol — og tilhørigheten roer deg. Prester — bisper, kanskje også kardinaler skyver gjerne kjøresenger så kjortlene floker seg om beina.

Jettekors av sykebærer fremfor Moder Maria i Grotten. Der klerikale bøyer seg på kne for å kunne gi kommunionen «Ohne Kreuz ist die Liebe leer aber ohne Liebe ist die Kreuz zu schwer.»

Siste dag — kveldstimen siver over i Natten. Madonnagrotten — Nattsort — dyp som menneskeheten. Votivkjertenes lysning brytes gjennom tårepartikler — hyller Maria inni diffust seerskimmer. Det stønner i knelende sjeler. Den Store Moders demontydning er kanskje ennå ikke passé.

De hadde ingen likhet med hennes «Dame» måtte Bernadette si om de utkast hun skulle bedømme til en Maria statue (selvom de var utstyrt med charismatisk mild kraft — blått belte — Rosenkrans — gyldne roser på føttene). Men — det betydde ikke noe — føyde hun til.

Kanskje visste Bernadette gjennom sin direkte opplysning (som visseilig ikke gled opp og inn uten medleving og smerte) at ikoner — som Moder Maria — forener alle forestillinger i seg.

Er det kraften fra Grotten — er det strømninger fra mottagende sinn — er det 117 års velvibrasjoner som sakraliserer Massebiella — atmosfæren i kveld??? — Vet ikke.

Vi sitter i Toulouse, Nølandet for an-

Fots. s. 22

Alle håper de på miraklet.

En prest gikk forbi

Det er ikke helt pent av meg å gå inn i teksten fra lignelsen om Den barmhjertige samaritan, men etter at pastor Vranken har trukket frem lignelsen er det fristende å fortsette med den billedlige omskrivingen. Etter min mening har pastor Vranken i sitt innlegg i St. Olav 1980 nr. 3 gått utenom det som burde vært sakens kjerne, dersom han virkelig hadde tatt opp emnet til behandling.

1) Sett isolert er problemet om jomfrufødselen (en kantet betegnelse) absolutt uinteressant; det er et umulig diskusjonstema. For så vidt har lignelsen om Den barmhjertige samaritan atskillig mer å gi. (At beretningen kan bygge på en reell hendelse forekommer meg noe søkt.) Men oppriktig talt, om det er aldri så kvikt sagt, er det dårlig diskusjonstaktikk å avlede et spørsmål med et motspørsmål som er irrelevant i den bestemte sammenheng. Her gjelder det noe mer enn bare spørsmål om en tekst er ekte eller ikke; det er følgende noe for enkelt i forbindelse med jomfrufødselen å henvise til moderne forskning av tekstene i Det nye testamente, og la det bli med det.

2) Som vi vet er læren om jomfrufødselen formulert i trosbekjennelsen som sies eller synges i søndagsmessen, og som her er fremstilt som en historisk kjennsgjerning på linje med hendelser som godtas som historiske. Denne trossetningen er et ledd i en bestemt teologisk tankerekke. Vi kan selvsagt innvende at alle ledd i denne rekken ikke er like nødvendige for helheten, og slett ikke jomfrufødselen. Men hvem skal avgjøre hva? Kirkens læremyndighet eller teologiske fagspesialister? (Jfr. Pave Johannes Paul: Menneskenes Frelser, s. 45f.) Hvordan vi enn ser på det, er den kirkelige tradisjon noe vi må regne med, en tradisjon som med hensyn til dette spesielle punktet går tilbake til Oldkirken. — Nå venter ikke jeg at pastor Vranken i en tilfeldig notis i St. Olav skal ta opp dette innfløkte

problemkomplekset, men jeg synes det hadde vært riktig å påpeke at et teologisk begrep som jomfrufødselen har en videre basis enn noen nytestamentlige tekster. Vi kan ikke begrense det til spørsmål om hva hver enkelt av oss tror eller ikke tror.

3) Det kan se ut som om pastor Vranken regner med to slags katolisisme: en for «fagspesialister» og andre viderekomne, en annen for den jevne troende kvinne og mann. Jeg håper dette er en feilslutning. Selvsagt må teologer og eksegeter drive sin forskning ut fra vår tids erfaringsområde. Den delen av deres produksjon som er beregnet på almenheten, er gjerne meget givende lesning som kan ryste noen hver opp fra søndagskatolisismens gode slummer. Jeg tror derfor det er rett og riktig at forskningens resultater bringes videre til menigmann, vel å merke av personer som er kompetente til det, og helst før massemedia tar dem opp på den egenartede måten som preger moderne nyhetstjeneste. St. Olav er ofte sent ute!

Charles Joys

LØGNER OG HETS mot den katolske kirke forekommer fremdeles i Nordisk presse, og ikke bare i små provinsblader. Sveriges største avis, Expressen, kunne nylig fortelle at paven har bannlyst tre verdensberømte teologer, fordømt homofile som syndere, driver sine medarbeidere til hjerteattakker, nekter de gamle erkereaksjonære kardinaler i kurien å ta en liten siesta når solen skinner som he-test osv.

(Expressen 6. januar)

BISKOP DONAL LAMONT av Umtali i Rhodesia ble nektet innreise i landet av flyplassmyndighetene i Salisbury, til tross for at den britiske guvernør, Lord Soames, hadde tillatt ham å vende tilbake. Lamont ble i 1977 dømt til ti års fengsel for å ha støttet den sorte gerilja. Senere ble han utvist og fratatt sitt statsborgerskap.

(KNA)

DEN KATOLSKE KIRKE i Argentina offentliggjorde i desember et dokument hvor det fremkom sterk kritikk av regimet i landet. Spesielt pekte biskopene på problemet med de mange forsvunne, som ikke regimet har bidratt til å oppklare. Regjeringen ble også oppfordret til å gjennomføre økonomiske tiltak til fordel for de svakeste sosiale skikt. Til slutt innskjerpes det at også politiet må rette seg etter landets lover.

(KNA)

KRISTNE BØKER forbudt i De Arabiske Emirater. I de forenede arabiske emirater, altså Abu Dhabi, Dubai, osv., får visse bøker ikke innføres og spres, melder det statlige nyhetsbyrå WAM. Det gjelder bøker der kristendommen prekes med «bedragerske argumenter».

(KNA)

MALERMESTER
utfører allslags maler- og tapetserarbeider

Georg og Otto Foerster

Tlf. 21 69 06

Allslags snekkerarbeid utføres
REIDAR MYRVOLD & SØN

Glads vei 23, Grefsen
Tlf. 21 18 32

GUDSTJENESTER I HELGENE		Dialog messe	Høy- messe
OSLO: <i>St. Olavs domkirke</i>	lörd.: 19.00 sønd.: 9.30 tlf. 20 72 26 - 20 72 44 (eng) 19.00		— 11.00 —
<i>St. Hallvard kirke, Fransskanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83</i>		8.35	11.00
<i>St. Dominikus kirke, Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71</i>		9.00 18.30	11.00 —
<i>Vår Frue Villars kapell, Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21</i>		9.00	—
<i>Grefsen kapell, Glads vei 23, tlf. 21 23 55</i>		9.00	11.00
<i>Lunden kloster, Øvre Lunden, tlf. 212587</i>			10.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke, Tyholmen, tlf. 22 209</i>	lörd.: 18.30 sønd.: 8.00		11.00
BERGEN: <i>St. Pauls kirke, Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10</i>	lörd.: 19.00 sønd.: 11.00		11.00
<i>Vår Frue Kirke, Helleveien</i>	sønd.: 9.30		
<i>Florida kapell, Nygaardsgt. 124</i>		19.00	
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke, Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19</i>	lörd.: 18.00 sønd.: 8.30		10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke, Kongensgt. 9, tlf. 11 438</i>		9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke, Kr. stian V's pl. 1, tlf. 81 168</i>		9.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke, Torvg. 113, tlf. 23 751</i>	lörd.: 18.00 sønd.: 11.00		11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke, Haraldsgt. 21, tlf. 23 195</i>			11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke, Vesterngt. 5, tlf. 22 381</i>		9.00	11.00
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke, Kirkegt. 3, tlf. 24 225</i>	lörd.: 18.00 sønd.: 11.00		11.00
LILLEHAMMER: <i>Mariakirken, Weidemannsgate 3 A, tlf. 52 550</i>	lörd.: 18.00 sønd.: 10.00		10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke, Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85</i>		9.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikael's kapell, Ryggeveien 24, tlf. 51 038</i>		—	17.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke, Sverresgt. 26, tlf. 50 793</i>		8.30	11.00
STABEKK: <i>Maria kirke, Nyveien 17, tlf. 53 77 35</i>	8.30 19.00		10.45
<i>Eikeli kirke, Veståsen 20, tlf. 24 25 69</i>		9.30	10.30
STAVANGER: <i>St. Svithuns kirke, Dronningens gt. 8, tlf. 25 534</i>	lörd.: 17.00 sønd.: 8.30 9.30		11.00
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke, Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949</i>			11.00
VOSS: <i>St. Olavs kapell, Finne, tlf. 12 510</i>		Efter avtale	
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke, Prinsensgt. 2a2, B'skopen og prestegården, tlf. 21 214</i>		8.45 19.00	11.00 —
<i>St. Elisabeth hospital, Ila, tlf. 21 670</i>		6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke, Flintegt. 5, tlf. 72 779</i>			11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke og St. Eystens sykehjem, Jernbanegt. 29</i>			11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke, Parkveien 23, tlf. 51 467</i>			11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke, Nørvesund, tlf. 37 558</i>	lörd.: 17.00 sønd.: 8.30		11.00
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke, Storgt. 94, Sogneprestens tlf. 84 277</i>	lörd.: 18.00 sønd.: 11.00		11.00
<i>St. Elisabethsøstrene, Balsfjordgt. 35, tlf. 81 487</i>	sønd.: 8.00		—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke, Hernesveien 22, tlf. 21 783</i>		8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke, Salsgt. 52, tlf. 11 447</i>		19.00	11.00
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke, Skolegt. 4, tlf. 61 501</i>	lörd.: 15.00 sønd.: 10.30		10.30
NARVIK: <i>Kristi Kongekirken, Håreksgt. 82</i>			18.30
SELFORS: <i>Vår Frelzers kirke, Skipper Nilsensgt. 21, tlf. 52 072</i>		Efter avtale	

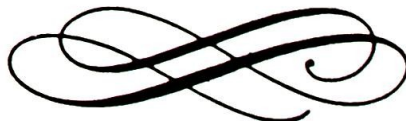
LITURGISK KALENDER

MARS

- Ferial. 5. Mos. 26, 16—19. Mt. 5, 43—48.
- 2. søndag i fasten.** 1. Mos. 15, 5—12.17—18. Filip. 3, 17 — 4, 1 (eller 3, 20 — 4, 1). Luk. 9, 28b—36.
- Ferial. Dan. 9, 4b—10. Luk. 6, 36—38.
- Ferial. Jes. 1, 10.16—20. Mt. 23, 1—12. (Memoria til Kasimir mulig).
- Ferial. Jer. 18, 18—20. Mt. 20, 17—28.
- Ferial. Jer. 17, 5—10. Luk. 16, 19—31.
- Ferial. 1. Mos. 37, 3—412—13a.17b—28. Mt. 21, 33—43.45—46. (Memoria til Perpetua og Felicitas, martyrer mulig.)
- Ferial. Mika 7, 14—15.18—20. Luk. 15, 1—3.11—32. (Memoria til Johannes av Gud, munk mulig.)
- 3. søndag i fasten.** 2. Mos. 3, 1—8a.13—15. 1. Kor. 10, 1—6.10—12. Luk. 13, 1—9. (Franciska fra Roma, nonne feires ikke.)
- Ferial. 2. Kong. 5, 1—15a. Luk. 4, 24—30.
- Ferial. Dan. 3, 25.34—43. Mt. 18, 21—35.
- Ferial. 5. Mos. 4, 1.5—9. Mt. 5, 17—19.
- Ferial. Jer. 7, 23—28. Luk. 11, 14—23.
- Ferial. Hos. 14, 2—10. Mk. 12, 28b—34.
- Ferial. Hos. 6, 1b—6. Luk. 18, 9—14.
- 4. søndag i fasten.** Josva 5, 9a.10—12. 2. Kor. 5, 17—21. Luk. 15, 1—3.11—32.
- Ferial. Jes. 65, 17—21. Joh. 4, 43—54.
- Ferial. Esek. 47, 1—9.12. Joh. 5, 1—3a.5—16. (Memoria til Kyrillos av Jerusalem, biskop og kirkelærer mulig.)
- Den hellige Josef, Jomfru Marias brudgom, sollemnitas.** 2. Sam. 7, 4—5a.12—14a.16. Rom. 4, 13.16—18.22. Mt. 1, 16.18—21. 24a. eller Luk. 2, 41—51a.
- Ferial. 2. Mos. 32, 7—14. Joh. 5, 31—47.
- Ferial. Visd. 2, 1a.12—22. Joh. 7, 1—2.10.25—30.
- Ferial. Jer. 11, 18—20. Joh. 7, 40—53.
- 5. søndag i fasten.** Jes. 43, 16—21. Filip. 3, 8—14. Joh. 8, 1—11. (Turibius av Mongrovejo, biskop feires ikke.)
- Ferial. Dan. 13, 1—9.15—17.19—30.33—62. Joh. 8, 12—20.
- Herrens bebudelse, sollemnitas.** Jes. 7, 10—14; 8, 10. Hebr. 10, 4—10. Luk. 1, 26—38.
- Ferial. Dan. 3, 14—20.91—92.95. Joh. 8, 31—42.
- Ferial. 1. Mos. 17, 3—9. Joh. 8, 51—59.
- Ferial. Jer. 20, 10—13. Joh. 10, 31—42.
- Ferial. Esek. 37, 21—28. Joh. 11, 45—56.

STILLE UKE

- Palmesøndag.** Jes. 50, 4—7. Filip. 2, 6—11. Luk. 22, 14 — 23, 56 (eller 23, 1—49).
- Ferial. Jes. 42, 1—7. Joh. 12, 1—11.

«HJELP UNKFI!»

UNKF har igjen fått en sivilarbeider til Sekretariatets arbeid i Akersveien 5. Nå trenger vi en hybel til ham og hans etterkommere. Situasjonen er prekær! Kan noen hjelpe oss med dette og på den måten gjøre en god gjerning for ungdomsarbeidet. Det vi leter etter er et lite, men hensiktsmessig «krypinn» med toalett, dusj, kokemuligheter og kjøleskap til ca. 500,—/ mnd. Den bør helst ligge sentralt. På forhånd takk for hjelpen.

KATOLIKKER I Pakistan og Afghanistan. P.g.a. den internasjonale politiske situasjon opplyser vi at:

Pakistan har 350.000 katolikker fordelt på fem bispedømmer. De har 224 prestere og 580 ordenssøstre.

Afghanistan har ingen katolikker (utenom diplomatene) — afghanere får ikke lov til å lære slikt. To prestere arbeider i Kabul. En for diplomatene og den andre, en dominikaner, forsker på en islamsk filosof og driver barnehjem. Han er for tiden i Paris. Jesu små søstre arbeider også i byen.

VIL SVERIGE OPPRETTE diplomatiske forbindelser med Vatikanet? Det foreslår i hvert fall den tidligere kirkeminister, Bertil Hansson, og riksdagsmedlem Kerstin Aner. Sverige har ca. 100.000 katolikker, de fleste med utenlandsk bakgrunn. En annen grunn for de to forslag er at pavestolen er «en ideologisk verdensmakt».

— I Norden har nå bare Finland og Island diplomatiske forbindelser med Vatikanet.

(Svenska Dagbladet)

EN NY KOMITE FOR «DE troendes selvforsvar» er opprettet i bispedømmet Przemysl i Polen. Foranledningen er myndighetenes forbud mot en kirke i landsbyen Cislow. Allerede i 1977 avviste de en søknad om en kirke i landsbyen, men etter pavebesøket i 1979 besluttet innbyggerne å ta saken i sine egne hender. Myndighetene reagerte skarpt. Kirkebyggingen måtte innstilles, sogneprest Stanislav Polchlopek og andre ble stilt for retten og landsbyen gjenstand for intens politiovervåking. De «skyldige» ble ilagt store bøter. Sognepresten må betale 50 000 zloty, og er dømt til to års betinget fengsel. Den nye komiteen for de troendes selvforsvar — den tredje i bispedømmet — påberoper seg den polske forfatning og Helsinki-avtalen som grunnlag for sitt arbeid.

(KNA)

SØSTER CAROLYN FARREL (44) ble nylig valgt til ny borgermester i Dubuque, Iowa (65.000 innbyggere). Hun tilhører kongregasjonen Jomfru Marias Barmhjertighet.

(KNA)

CONFESSIO-AUGUSTANA-jubileet (i juni i Augsburg, Tyskland) kommer til å få en utpreget økumenisk dimensjon. Til 450-års-festen for lutheranernes bekjennelsesskrift inviteres lederen for Vatikanets sekretariat for økumenikk, kardinal Willebrands, den tyske katolske biskpekonferanses leder, kardinal Höffner (Køln), og kardinal Ratzinger (München). Teologen Hans Küng (Tübingen) inviteres ikke, til tross for at hans teologi ligger nær den protestantiske. Begrunnelse: «Vi vil ikke at noe skal skje som får våre to kirker til å drive fra hverandre».

(KNA)

BISKOPENE I ENGLAND og Wales skal i mars diskutere muligheten for «mer fleksible regler» for skiltes og gjengiftes stilling innenfor kirken. I mai vil en pastoralkongress i Liverpool ta opp det samme tema.

(KNA)

I **EGYPT** ser det ut til at staten vil legge en demper på islams makt. Sterkere statskontroll skal forhindre at fanatiske forkynnere får fritt spillerom i de 6000 moskeer og 3600 andre islamske helligdommer i landet. Noen lettere situasjon for de kristne blir det ikke nødvendigvis: En lov om dødsstraff for den som forlater islam og slutter seg til et «kjetteri» er nylig satt i kraft igjen.

(KNA)

I **NICARAGUA** har det sandinistiske styre gitt sin anerkjennelse til de katolske biskopers siste hyrdebrev, som på endel viktige punkter støtter opp om sandinist-styrets økonomiske og sosiale program.

(KNA)

PAVEN TIL BRASIL. Paven er i 1980 innbudt til ca. 25 stater. I februar reiser han til Filippinene, og senere på året, muligens i juli, til Brasil. Han har allerede nå begynt å lære portugisisk.

(KNA)

MODER TERESA er i mars invitert til en fest for henne og hennes arbeid i Skoplje, Jugoslavia, av byens kommunistiske myndigheter. Moder Teresa ble født i Skoplje for 69 år siden.

(KNA)

MODER TERESA på albansk. Jugoslaviske TV ga nylig Moder Teresa 20 minutter i regionalprogrammet for den albansktalende provins Kosovo, til glede ikke bare for de albanske katolikker i Jugoslavia, men også for de brutalt undertrykte katolikker i Albania med «Kosovo»-antenne på taket.

(KNA)

VED BOMBE-ATTENTATER i Roma er bl.a. en tysk prestestuderende blitt såret i desember.

(KNA)

A/S NORSKE SHELL

FYRINGSOLJE

**Leverandør til de fleste
katolske institusjoner
i Norge**

Ved bestilling av olje:

02-19-12 00 - Service 02-19 12 20

Galligani

Gaver, Pryd- og brukskunst

Med tre forretninger i sentrum.

Vika Terrassen — Stortingsgt. 22 — N. Slottsgt. 25

1/5 Kr. Madsens Bok- og Papirhandel

Leppen - Bryggen 5 - Telefon (05) 21 14 82

BERGEN

VATKANET er blitt 2 mill. \$ rikere etter en testamentarisk gave fra en dame i Ohio, USA. Det dreier seg om tomter, immobiler og bankaksjer i USA. Damen døde uten nære slektninger.

(KNA)

TO TYVER utkledd som prester klarte å lure seg inn i jesuitterordenens høyborg i Roma, slå ned to patres og røve med seg kassen. De kom to dager for sent, da ville byttet vært fetere ettersom Romas 300 jesuitters lommepenger for desember da lå i kassen. Det de fikk stjålet, var ordenens private vekselkasse, med sedler og mynter fra forskjellige land, beregnet på reisende jesuitter.

(KNA)

DEN FRANSKE TEOLOG Jacques Pohier OP har fått støtte fra 900 katolikker, bl.a. fra 300 av sine dominikanske medbrødre og -søstre i landet. I vår advarte Vatikanet mot en av Pohiers bøker, fordi den inneholdt uklarheter på viktige punkter og dermed var uegnet som uttrykk for den katolske tro. Senere har Pohier fått forbud mot å forelese, preke og feire messen.

(KNA)

BYGGEVIRKSOMHET i Sverige. Biskop Brandenburg har gitt grønt lys for en rekke byggeprosjekter i Sverige. Det skal bygges nye kirker i Stockholm (to av de tre menigheter for nye kirker), i Lund, i Uppsala (tomten er klar, men ikke pengene) og i Sundsvall. I Borås bygges ny prestegård og i Helsingborg et katolsk barnedaghjem.

(Katolsk Kyrkotidning)

PATER LOMBARDI døde i desember ved Albanersjøen, 71 år gammel. Napolitaneren og jesuitten Lombardi ble kjent som en fremragende predikant i årene etter den annen verdenskrig.

(KNA)

Ved ST. SUNNIVA SKOLE, som er en barneskole med to klasser på hvert trinn, blir det fra 1/8 1980 følgende lærerstillinger ledige:

2 årsvikariater (opp til 26 t/u.),
1 midlertidig faglærerpost med kroppsøving (opp til 20 t/u.).
For stillingene gjelder lønns- og arbeidsvilkår etter de til en hver tid gjeldende regulativ, lov, reglement og instruksjoner.

Nærmere opplysninger ved henvendelse til skolens styre innen 10/4 1980.

St. Sunniva skole, Akersvn. 4,
Oslo 1

VATIKANETS «PRESTEPOLITIKK»

Kardinal Oddi, den nye leder for Vatikanets kongregasjon for klerusen, har i det spanske tidsskrift Palabra uttalt seg om bl.a. arbeiderprester og laisering av prester. Vatikanet vil i fremtiden være meget tilbakeholden med å gi prester arbeidstillatelse for arbeid uten tilknytning til kirkens apostolat, sa kardinalen til Palabra. Om laiseringer sa han at de mange søknader (fra Spania alene 500), skyldtes en «mangel på ekte, åndelig indre liv og offervilje».

Under Pave Paul VI ble tusenvis av prester løst fra sin prestegjerning. Paven lot det skje i så stor grad muligens ut fra tanken om å «skille klinten fra hveten». Johannes Paul II har hittil ikke innvilget en eneste søknad. Mens over tusen søknader om laisering løp inn til Rom hvert år under Paul, mottok man i 1979 bare noen få hundre.

(KNA)

KARDINAL STEPHEN KIM, erkebiskop i Sør-Koreas hovedstad Seoul, har nylig advart sine landsmenn mot mulig kommunistisk aggresjon. Man er ikke sikker på «om de nordkoreanske kommunister, som er ideologisk og militært topprustet, ikke vil forsøke å forvandle vår skjebne til en tragedie».

(KNA)

THRONSEN & CO.

BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo

Telefon 20 40 02 - 20 70 02

Den katolske kirke . . .

(Forts. fra s. 9)

I Filippinene feirer kirken nå 400-årsjubileet for opprettelsen av erkebispedømmet Manila og gjennomførte i desember 1979 en internasjonal misjonskongress. Høsten 1979 ga kirkens ledere uttrykk for sin voksende utilfredshet over den unntakstilstanden som general Marcos innførte for syv år siden, og over den sosiale situasjon i landet. Pave Johannes Paul II vil besøke Filippinene i februar 1980.

Claes Tande

Troens mysterium . . .

Forts. fra s. 16

nen gang. Nåvel — en Valfart pleier være besværlig — og denne henimot for besværlig for invalidiserte og hjelperne fra Dansk Folkehjelp.

Valfartsteder — de fødes ikke uten véer. Apenbaringen april 1858. En småjente skuer en vidunderlig skikkelse oppi Massabiellegrøtten ved la Gaves venstre bredd. (Når det skjer i Norge vil kun de nærmeste høre om og se det på henne — og så dysser vi det nok ned.)

Her — fór det som ild gjennom Rue des Petites Fossées — inni byen — spredtes oppover Pyreneenes fjellbygder med temmelig ulik mottagelse (forståelig nok — svindel nok — forakt nok — også i de dager). Klerikale — jurisdiksjon — (endog keiseren Napoleon III) fikk jobb med å eksaminere — med truende å overvåke Bernadette Soubirous. Ingen andre så Madonna. Venninner — familie — naboer — byborgere — tilstrømmende trosentusiaster så opp i en tilsynelatende tom Grotte — og — på Bernadettes ansikt. (Vi fikk hjelpe den 24-årige forvriddede invalide fra første kveld med å løfte hodet såpass at Grottemadonnaen ble speilbilde i øynene hans.)

Så opp i en tom grotte. Riktignok en noe sjelden berggrotte — svak oval av menneskehøyde — bunnløs. Hvordan ble det avslørt at den oppspringende kilde virket helbredende? Et lammet astmatisk barn ble ved fortvilelsens — eller den hellige — tilfældighet badet i vannet.

Ingen av Bernadettes familie — naboer — tilstrømmende, så Madonna. Jo — én, Antoine. Den unge møller stod frem for patres — gendarmer — håndende — tvilende tilskuere og ropte: Jo, — jeg har sett henne — sett henne i Bernadettes ansikt.

Og vi — Nordisk sykevalfart til Lourdes 10. — 18. aug. 1979 — nødlandet — nødlandet — ser noe mer i hverandres ansikter enn for en uke siden.

Pilegrimmer.

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikkfabrikk

Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

POLENS KATOLIKKERS primas, kardinal Wyszynski (Warszawa) kritiserte i januar landets mektige makthavere for å ha skapt et splittet samfunn og vanstyrt økonomien. Wyszynski talte i en kirke i Warszawa og sa at motsetningene i det polske samfunn begynner å få «veldige dimensjoner». Kardinalen talte også om mangelen på matvarer og andre varer. «La oss få slutt på disse tiggeraktige køer utenfor butikkene», sa han.

(Dagens Nyheter)

JESUITT INNTAR MILANO. Milanos nye erkebiskop ble en jesuitt, Gregorianauniversitetets (Roma) rektor Carlo Maria Martini. Det er ytterst sjelden at jesuittene godtar å bli biskoper. I Europa finnes bare et tilsvarende tilfelle, Hans Martensen i København.

(KNA)

SPANSKE PRESTER gifter seg. Fem spanske prester tok i slutten av januar med seg sine venninner og forrettet ved sin egen vielse i en kirke i Cordoba. Prestene ville med dette bl.a. protestere mot at deres søknader om å bli tilbakeført til legstanden ennå ikke er blitt innvilget av Vatikanet.

Cordobas biskop, Jose Antonio Infantes, betegner prestenes handling som en «skandale», som skader andre troendes moralske og åndelige vel». Han er villig til å tilgi dem dersom de angrer.

(KNA)

NY KURIEKARDINAL UTNEVNT. Idet kardinal Gabriel-Marie Garrone går av, 79 år gammel, som prefekt for kongregasjonen for den katolske oppdragelse (som har med det katolske utdannelsesvesen og i det hele tatt med den Hellige Stols forhold til kulturlivet å gjøre), rykker en ny inn. Det er Washingtons erkebiskop, kardinal William Wakefield Baum, en av de mest markante personligheter i USAs katolske kirke — bl.a. kjent for sin motstand mot all form for rasisme. Baum ble født i Dallas (Texas) i 1926, og ble i 1958 dr. theol. ved dominikanernes universitet Angelicum i Rom.

(KNA)

10 % RUSTNINGS-SKATT, foreslår Hume. Kardinal Hume (Westminster, dvs. Nord-London) foreslo i The Times nylig en verdensomfattende 10 % skatt på militærutgiftene. Pengene skulle tilkomme de ca. 800 millioner mennesker på jorden som lever i den største fattigdom.

(KNA)

16 000 NYE KRISTNE pr. dag i den tredje verden. Det opplyser et «Studie-sentrum for den verdensomspennende misjon» i London. I Europa og Nord-Amerika går det andre veien — i 1978 sank antallet med 3 millioner hos oss, skal man tro denne oversikten. I år 2000 vil 60 % kristne være ikke-hvite.

(KNA)

ØKUMENIKK I MIDTØSTEN. Markeringen av kirkefaderen Basilius den Stores død ble til en viktig økumenisk begivenhet i Midt-Østen. Den ukelange feiringen ble innledet med en økumenisk vesper mellom katolske og ortodokse, og ble avsluttet med et fredskyss mellom den ortodokse og den med Rom unerte patriark av Antiokia i Juniah, nær Beirut. Forholdet mellom katolikker og ortodokse i Midt-Østen har tidligere tildels vært meget dårlig.

(KNA)

DEN KATOLSKE KIRKE på Kypros er truet, sier generalvikaren for det maronittisk-katolske bispedømme Kypros, Jean Foradaris, i en rapport til sin biskop, som nå bor i Libanon. Det er striden mellom de tyrkiske og greske befolkningsgrupper som er årsaken, og etter Tyrkias invasjon er situasjonen blitt forverret. Katolikkene i Nord-Kypros måtte, sammen med de øvrige grekere, forlate sine eiendeler og begi seg til leire i syd. Tidligere hadde Kypros titusener katolikker, nå er det bare 5.500 igjen. Resten har utvandret pga. arbeidsmangelen. De gjenværende bor spredt blant de tildels sterkt anti-katolske ortodokse grekere.

(KNA)

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

BEGRAVELSESBYRÅET
TS Jacobsen A/S
Ullevålevn. 1
TELEFON * 20 79 05
Alltid telefonvakt
Vi kommer i konferanse
Ordner alt
Egen parkeringsplass

ST. JOSEFS HOSPITAL i København solgt. Kort før jul fikk St. Josefssøstrene en avtale med kommunen om salget av hospitalet i Nørrebro. En del nedlegges, men storparten videreføres som ventehospital.

(Katolsk Orientering)

NY BISKOP I TYSKLANDS største bispedømme. Bispedømmet Münster, som med sine 2,1 mill. katolikker er et av verdens største, har fått ny biskop etter Tenhumberg, som døde i høst. Den nye biskop er R. Lettmann, som inntil nå har vært hjelpebiskop der.

(KNA)

DEN NIGERIANSE katolske kirke har opprettet en «Komite til forsvar av livet». Komiteens leder er biskopen av Ijebo-Ode, Anthony Salin Sanusi. Komiteens mål er å hjelpe barnløse par med å få barn, og å undervise i naturlig fødselsberegning, slik at de gifte «bedre skal kunne ivareta sitt ansvar som foreldre».

En lignende komite blir i den nærmeste fremtid også opprettet i Kenya.

(KNA)

C. HANSSENS

Trykkeri og Bokbinderi
Tlf. 13 056
FREDRIKSTAD

MODER TERESA TIL KINA. Moder Teresa vil åpne et hus i Folkerepublikken Kina, og tror det vil la seg gjennomføre om ikke så alt for lenge. I hennes orden er det allerede tre kinesiske søstre.

(KNA)

TRIBUNA; EN KOMMUNISTISK ukeavis i Tsjekkoslovakia, har for første gang ytret seg mot valget av den polske pave. Det tales om en «forsterkning av den religiøse sosialismefiendtlige propaganda», som har til hensikt å «svekke det ateistiske, sosialistiske system og egge de troende til felles aksjon». Mot tolv tsjekkoslovakiske katolikker forbedres for tiden en rettssak fordi de har distribuert et pavelig rundskriv.

(Rheinischer Merkur)

DET NYE TESTAMENTE med fargebilder, kr. 69,— en nydelig gavebok.

The Jerusalem Bible — New Testament, hft. kr. 18,—.

Missel du Dimanche, kr. 88,—.

Missel de la Semaine, kr. 250,—.

Magnusson: Biblical Archeology, kr. 83,—.

Keller: Men Bibelen hadde rett, hft. kr. 68,—.

Rian: Bibelen og utgravningene, hft. kr. 15,—.

Rian: Den Hellige stad, hft. kr. 20,—.

Kapelrud: Israel, kr. 64,50.

NY SVENSK BOK: Franciskus av Assisi: Skrifter, innledning, översättning och förklaringar av Emanuel Stenberg och Henrik Roelvink, ib. kr. 86,50.

Mbiti: African Religions and Philosophy, kr. 25,—.

Idrish Shah: The Sufis, kr. 25,—.

Vandana: Gurus, Ashrams and Christians, kr. 44,50.

Jean Vanier: Community and Growth, kr. 49,50.

—>— Tears of Silence, kr. 26,50.

TILBUD PÅ TO BØKER FRA ST. OLAV FORLAG:

Evely: Credo, før kr. 17,50. NÅ: kr. 10,—.

Katolikk i dagens Norge, før kr. 21,—. NÅ: kr. 10,—.

Ortodoks Røst nr. 15, kr. 12,—.

MUSIKK, KORS OG KRUSFIKSER, IKONER

ST. OLAV BOKHANDEL A/S
Akersveien 5, Oslo 1. Tlf. 20 72 48.
Åpent kl. 9—16, lørdager 9—14.

MESSE-«STREIK» på Filippinene. Biskop Angel Hobayen av Catarman på Filippinene forordnet at ingen julemesser skulle feires i bispedømmet for å understreke kirkens bestyrtelse over arrestasjonen av den prest som var ansvarlig for bispedømmets kommisjon «Justitia et Pax» (Rettferdighet og fred), pastor Restitut Candenias. Biskopen har også protestert overfor president Ferdinand Marcos.

(KNA)

BAYERNS KATOLIKKER starter barnevennlig avis. «Stichwort Kind» (Stikkord Barn) heter den, og er kommet ut i nesten tre mill. eksemplarer. Første nummer tok opp bl.a. den utbredte barnemishandling og synet på ønskebarnet, som blir til et forkastet barn. «Ønskebarnet er det barn som jeg vil ha, som jeg behøver. Et barn som behøver meg og stiller krav til meg, det er det motsatte». Avisen vil også arbeide for adopsjon som alternativ til abort.

(Katolsk Kyrkotidning)

EDVARSDEN & NORHEIM A/S

Autorisert installatør
Radio og Elektrisk utstyr

Tlf. 11 220 - Fredrikstad

Den katolske kirke i dag

Kort svar på mange spørsmål

Det kan være greit å ha en god veiledning eller beskrivelse i hånden når man alene for første gang vandrer gjennom en ukjent by eller en gammel katedral. En slik veiledning skal være enkel å lese, objektiv og uten overdrivelse. Ønsker man å vite mer om bestemte detaljer da kan man alltid senere henvende seg til kildene, som det blir henvist til.

En slik veiledning er Catharina Broomé's nye bok: «Den katolske kirke idag». Kortfattet, saklig og uten et nedsettende ord om andre, finner vi der en letlest, pålitelig «inside information» om den katolske kirke i vår moderne tid. Det er ikke så lett å presentere vanskelig stoff med enkle ord. Da må man vite meget og beherske stoffet fullstendig. Bokens klare og enkle måte å fortelle tingene på er vel et godt bevis på Catharina Broomé's dyktighet og allsidige viten. Både det gamle og det nye i kirken blir nevnt uten at man blir tvunget i en bestemt retning. Allikevel er boken først og fremst en skildring av kirken: «i dag», og da er det naturlig at resultatene av det siste kirkemøte, Vaticanum II, har en viktig og retningsgivende plass.

Vi lever i en tid da de fleste kristne ønsker kontakt med hverandre. Den tid er forbi da andre skal fortelle hva den katolske kirke lærer. Nei, nå besøker stadig flere skoleklasser våre kirker når man i skolepensum taler om klosterliv og den katolske kirke, eller man lager særoppgaver om det og henvender seg til den katolske pre-

sten på stedet. Særlig i slike tilfeller hvor voksne eller ungdommer vil vite noe mer om kirken, kan Broomé's bok være en god hjelp. Den bør finnes på alle skoler og biblioteker.

Spørsmålene folk stiller kan være så forskjellige. For ikke å nevne de gamle spørsmål om Maria og avlat, spør man gjerne også om kirken ikke snart skal kvitte seg med sine «legendariske rikdommer», om vi virkelig tror at paven ikke kan synde, eller om hva vi mener om barmhjertighetsdrap, krig eller abort, seksualitet eller politikk. Ved siden av en systematisk beretning om katolsk trosliv og kirkens opprinnelse og struktur, får vi korte svar på alle slike spørsmål. Men kanskje mer vesentlig er spørsmålet: Hva mener en katolikk om forholdet mellom Guds nåde og vår egen frie vilje. Også her får vi et tydelig kort svar under overskriften: «det nye liv i Kristus.»

Broomé avslutter boken med en lengre belysning av klosterlivet, mens pater Rieber-Mohn helt til slutt avrunder det hele med en meget kjærkommen og nødvendig historisk beretning om katolisismen her i Norge.

Ja, jeg tror at mange får god bruk for denne boken, som vi har ventet lenge på, kanskje som en verdig erstatning for pater Boers velbrukte, men nå vel foreldede bok: «Katolsk praksis».

P. Ronald Hølscher ofm.

St. Olav Forlag. 1980.

120 sider, 33 kr.

ORTODOKS NONNE tvangsbehandles i Sovjet. Det dreier seg om søster Valerija Makejeva som i april 1979 ble dømt til psykiatrisk tvangsbehandling av en rett i Moskva. Retten anså henne for psykisk utilregnelig. Tidligere har hun vært dømt til arbeidsleir p.g.a. såkalt anti-sovjetisk agitasjon. Etter å ha sluppet ut, arbeidet hun med å fremstille andaktsbilder o.l.

(Katolsk Kyrkotidning)

ALGERIES KARDINAL Duval (i Alger) har ved et møte med ledere for Polisario-geriljaen gitt et tilsagn om kirkelig humanitær hjelp til de som lever i flyktningeleire under kummerlige forhold utenfor Vest-Sahara.

(KNA)

EL SALVADORS ERKEBISKOP Osvar Romero, (62), er blitt tildelt 50.000 svenske kroner av de svenske frikirkeres hjelpeverk p.g.a. sin innsats for menneskerettighetene i San Salvador.

(KNA)

I HONDURAS HAR DE katolske biskoper protestert mot utvisningen av jesuittateren James Guadalupe Carney med et hyrdebrev som ble lest opp i alle landets kirker. Her støttet også biskopene de studenter som i samme anledning okkuperte katedralene i hovedstaden Tegucigalpa og i San Pedro Sula. Carney ble utvist p.g.a. «undergravende virksomhet». Han har i årevis arbeidet for de fattige landarbeideres rettigheter. Han ble i 1973 honduriansk statsborger.

Biskopenes protest ble støttet av bøndenes interesseorganisasjon og av nasjonalkonferansen for de religiøse ordener.

(KNA)

BISPEVIELSEN I PEKING ulovlig. Det sa Vatikanets pressetalsmann, Panciroli, rett før jul. Den nye biskop i Peking er utvalgt av prester fra «Kinas patriotiske kirke» uten Vatikanets mellomkomst, og strider mot kirkeretten.

(KNA)

DEN DANSKE PREST Hubert Messerschmidt døde den 24. desember på Fredriksberg, 88 år gammel.

(Katolsk Orientering)

ST. OLAV

Katolsk tidsskrift for
religion og kultur

Medarbeidere:

Svend Aage Rasmussen,
ansv.

Claes Tande
Aage Hauken, O.P.
Chr. Boe Astrup
Ester Mikalsen

Redaksjonens adresse:

Akersveien 5, Oslo 1.
Redaktøren treffes best torsdager kl. 9—10, tlf. 20 72 48,
(privat 032/53 373).

Ekspedisjon:

Akersveien 5, Oslo 1.
Kontortid 9—16,
lørdag 9—14. Tlf. 20 72 48.

Abonnement (direkte eller gjennom postkontorene).
Kr. 85,— pr. år.
For halvår kr. 45,—.
Utlandet utenfor Skandinavia
kr. 100,— pr. år.
Annonser 10 dager før
utgivelsesdagen.
24 numre årlig.
Postgiro 20 46 480